

Vinnustofa um vistvæn innkaup

Stofnanir taka skrefið

Neysla hefur áhrif á umhverfið

Umhverfismál og innkaup

1,5 kg

75 kg

1.500 kg

Vöruval er úrgangsvál

Efni í vörum

Í lofti, vatni, jarðvegi –
sest í vöðva, blóð, fitu, brjóstamjólk

Kokteiláhrif

- ✓ Hormónaraskandi
- ✓ Safnast fyrir í lífverum
- ✓ Krabbameinsvaldandi
- ✓ Ofnæmisvaldandi

Vöruval er lýðheilsuval

www.graenn.is

Vistfræðilegt fótspor Íslendinga

- **Samfélög manna eru ekki sjálfbær**

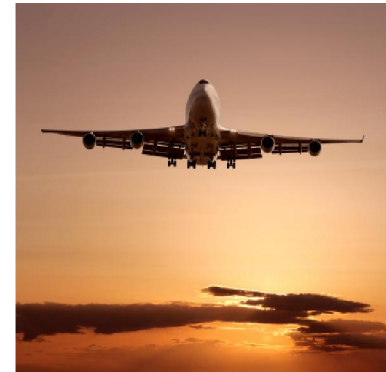
- Mengun, neysla, mannfjöldi

- **Lifum á yfirdrætti**

- Íslendingar þurfa að = **12 hektara land/mann**

- Til eru í heiminum = **1.8 hektarar/mann**

→ Íslensk útrás um allan heim = 6-7 jarðir

Viðurkennd umhverfismerki

- ISO 14024, tegund I
- Þróuð af sérfræðingum
- Tekin út af óháðum aðila
- Nota kröfur sem eru hertar reglulega
- Sértaek fyrir hverja vöru/þjónustu

Hver er hin eina rétta?

Vistvæn innkaup fara eftir eðli og umfangi

Þurfum að átta okkur á

- mikilvægi þess að velja
- afleiðingum okkar vals

Hver er rétta leiðin fyrir ykkur? 😊

Innkaupagreining

Gagnlegar upplýsingar sem gefa yfirsýn

Spurt er um:

Tíðni innkaupa – fjöldi birgja – virkni samninga

Styður forgangsröðun og markmiðssetningu:

Fækkun birgja – fjölgun samninga – fækkun reikninga og pantana

Yfirlit innkaupa

Á hvaða hátt kaupum við inn

Yfirlit innkaupa

Aukin yfirsýn

Innkaupafólk

	Fjöldi	Stöðugildi	Hlutfall
Fjöldi starfsfólks sem kaupir inn	1,0	2,0	0,5

Innkaupamagn

	Kr	Velta	Kr/velta
Vörur	1,0	2,0	0,5
Þjónusta	1,0	2,0	0,5
Samtals:	2,0	4,0	0,5

Innkaupatiðni

	Fjöldi	Stöðugildi	fj./stöðugildi
Hvað eru reikningarnir/færslur margar?	5,0	2,0	2,5

Yfirlit innkaupa

Aukin yfirsýn

Fjöldi birgja

	Fjöldi
Hvað eru kennitölur birgja margar?	1,0

Samningar við birgja og fylgni við þá

	Fjöldi	Heildarfj.	Hlutfall
Hve margir birgjar eru með samninga?	1,0	1,0	1,0
Hve stór hluti innkaupa eru innan samninga?	2,0	4,0	0,5

Yfirlit innkaupa

Aukin yfirsýn

Lykilbirgjar

	Nöfn lykilbirgja:		Hlutfall
Nefnið 5-10 stærstu birgjana sem stofnunin kaupir vörur eða þjónustu af (lykilbirgjar)			
Hve stóran hluta af heildarinnkaupum standa þeir fyrir?			x

Umhverfiskröfur til birgja

	Fjöldi	Heildarfj.	Hlutfall
Hve margir lykilbirgjar bjóða upp á umhverfismerktar vörur eða umhverfisvottaða þjónustu?	1,0	1,0	1,0
Hve stór hluti samninga við birgja fela í sér umhverfisstillirði?	2,0	4,0	0,5

Innkaupagreining

Gagnlegar upplýsingar sem gefa yfirsýn

Einnig mætti spyrja um:

- Hvaða vörur/þjónusta er notuð af flestum deildum/sviðum?
- Hvaða deildir/svið kaupa af mestum fjölda birgja?
eða
Hvaða deildir kaupa flestar tegundir af vörum/þjónustu?
- Hvaða deildir nýta samninga oftast, mælt sem hlutfall af heildarinnkaupum?

Hvernig kaupum við inn?

Aðgerðarlisti fyrir vistvæn innkaup
Innkaupareglur stofnunar

Sýn

Fordæmi, stefnumótun og samskipti

	Já	Nei
Við höfum útbúið verklagsreglur fyrir innkaupin okkar sem eru í samræmi við stefnu um vistvæn innkaup ríkisins og hafa verið samþykktar af æðsta yfirmanni hjá okkur.	☐	☐

	Já	Nei
Í verklagsreglum okkar fyrir innkaup er tekið fram að nota skuli rammameningu Ríkiskaupa.	☐	☐

Sýn

Fordæmi, stefnumótun og samskipti

	Já	Nei
Við höfum kynnt verklagsreglur fyrir innkaupin okkar:		
fyrir starfsfólki		
fyrir lykilbirgjum (sem stofnunin kaupir vörur og þjónustu af)		
fyrir öðrum (t.d. samstarfsstofnunum og ráðuneytum)		
á vef stofnunarinnar		

	Já	Nei
Við höfum sett okkur skrifleg markmið til að lágmarka umhverfisáhrif vegna innkaupa okkar. (Ath! Í markmiðum mætti gjarnan styðjast við tölur úr grænu bókhaldi).		

Innkaupareglur

Fer eftir eðli og umfangi

Grunnatriði sem gott er að komi fram í innkaupareglu eru:

- Hver ber ábyrgð á heildar innkaupum eða staðfestir reikninga?
- Hver má kaupa inn og á hvaða hátt (beiðnabækur, kort, reikningar, samningar)?
 - Í hvaða tilfellum ber að nota beiðnabækur eða kort og hver fær aðgang að þeim?
 - Í hvaða tilfellum ber að gera samninga og hver hefur samningsrétt?
- Hvernig er innkaupum háttað (eftir eðli og fjárhæðum – bein innkaup, verðfyrirspurnir, útboð, rammamarkaðsáætlanir)?
- Hvernig er tryggt að stunduð séu vistvæn innkaup, þ.e. valin sé besti/skásti möguleikinn miðað við framboð?

Fólk

Færni, fræðsla og upplýsingagjöf

	Já	Nei
Lykilfólk í innkaupum hjá okkur hefur fengið fræðslu og þjálfun í vistvænum innkaupum.	☐	☐

	Já	Nei
Allt starfsfólk hjá okkur hefur fengið kynningu um vistvæn innkaup.	☐	☐

	Já	Nei
Hjá okkur eru vistvæn innkaup hluti af grunnþjálfun nýrra starfsmanna sem hafa hlutverki að gegna í innkaupum.	☐	☐

Fræðsla

Innkaup, úrgangur, markmið

Hugmyndir um fræðslu:

- Ef nýr starfsmaður má kaupa inn – hver er megin reglan
- Kynna úrgangsflokkun – umgengni um lager
- Samgöngusamningur, hjólagrindur, bollar, prenta báðum megin ofl.

Innkaupaferli

Verkfæri og samþætting

	Já	Nei
Ábyrgð og verklag við innkaup er skýrt hjá okkur.	☐	☐

	Já	Nei
Við íhugum vel þörfina áður en við kaupum inn t.d. hvort megi nýta betur, samnýta, fresta innkaupum, gera við?	☐	☐

Innkaupaferli

Verkfæri og samþætting

	Já	Nei
Þegar við kaupum inn notum við eftirfarandi:		
Umhverfisgátlista, ef til eru (sjá www.vinn.is)		
Áreiðanleg umhverfismerki (m.a. Svanurinn og Blómið) - sjá nánar á www.ust.is/einstaklingar/umhverfismerki/ymis-umhverfismerki/		
Verðfyrirspurnarform vegna kaupa utan Rammasamnings		
Líftímakostnað (sjá www.vinn.is)		
Umhverfisskilyrði við útboð (sjá www.vinn.is)		

Stuðningsefni

Heimasíður

- www.vinn.is
- www.graenn.is
- www.rikiskaup.is

Birgjar

Skýrar kröfur og virkt samstarf

	Já	Nei
Við höfum skilgreint lykilbirgja okkar. (sjá skjalið Yfirlit innkaupa)	☐	☐

	Já	Nei
Við sendum lykilbirgjum okkar bréf um vistvænar áherslur okkar í innkaupum og biðjum um upplýsingar um vistvæna valkosti sem þeir geta boðið okkur.	☐	☐

Birgjar

Skýrar kröfur og virkt samstarf

	Já	Nei
Við höfum útbúið lista yfir lykilbirgja okkar og þá vistvænu valkosti sem þeir bjóða m.a. umhverfismerktar vörur og þjónustu.	☐	☐

	Já	Nei
Við höfum sent lykilbirgjum okkar bréf með leiðbeiningum um nauðsynleg gagnaskil fyrir grænt bókhald.	☐	☐

Birgjar

Skýrar kröfur og virkt samstarf

	Já	Nei
Við erum í góðum samskiptum við birgja, svo sem á fundum, viðburðum eða ráðstefnum.	☐	☐

	Já	Nei
Við fáum birgja í lið með okkur til að ná markmiðum okkar í vistvænum innkaupum.	☐	☐

Birgjahollusta

Bjarnargreiði?

- Samkeppni er staðreynd – nýtum það
- Alvöru greiði = Krafa sem brugðist er við og leiðir til betri samkeppnisstöðu birgja
- Hvatning fyrir birgja á vinn.is

Eftirfylgni

Umbætur, mælingar og endurgjöf

	Já	Nei
Við höfum tilgreint ábyrgðarhóp eða ábyrgðaraðila græns bókhalds hjá okkur.	☐	☐

	Já	Nei
Við höldum grænt bókhald.	☐	☐

Eftirfylgni

Umbætur, mælingar og endurgjöf

	Já	Nei
Við kynnum niðurstöður græns bókhalds opinberlega t.d. í ársskýrslu eða á vef okkar.	☐	☐

	Já	Nei
Við yfirförum grænt bókhald reglulega t.d. ársfjórðungslega.	☐	☐

Símenntun

T.d. Á starfsmannafundum

- Niðurstöður græns bókhalds og markmið ársins
- Tengja við það sem þekkjum og nota “per ársverk” eða “per fermetra”
- Kynna umhverfisáhrif/afleiðingar af okkar starfsemi
- Kynna leiðir til að bæta árangur